

BARNAT ME RREZIK TË LARTË

gabimet më të shpeshta në administrim dhe si t'i shmangim

High-Alert Medications — udhëzues praktik për stafin infermieror dhe mjekësor

Disa barna kanë rrezik shumë të lartë të shkaktojnë dëm serioz nëse përdoren gabimisht — quhen "High-Alert Medications". Ky leaflet paraqet barnat më kritike, gabimet tipike në administrim dhe masat konkrete parandaluese.

BARNAT KRITIKE PËR SIGURINË E ADMINISTRIMIT

1. Insulina — rrezik i lartë i hipoglikemisë

⚠ GABIME TË SHPESHTA

- Ngatërrim mes njësive (U-100 vs U-500) ose mes shiringës së insulinës dhe asaj standarde
- Ngatërrim mes llojeve (insulinë me veprim të shpejtë vs bazale)
- Dozim me sy, pa llogaritje të saktë

✓ SI TA SHMANGIM

- Përdor gjithmonë shiringë të kalibruar posaçërisht për insulinë
- Kontroll i dyfishtë i dozës nga një infermier i dytë përpara administrimit
- Verifiko emrin e plotë të produktit (jo vetëm "insulinë")
- Monitoro glicemi para dhe pas administrimit

2. Antikoagulantët (Heparina, Warfarina) — rrezik i lartë hemorragjie

⚠ GABIME TË SHPESHTA

- Dozim i gabuar bazuar në peshë ose funksion renal të pandryshuar
- Mos-kontrollim i INR/aPTT përpara dozës vijuese
- Ndërveprime me barna të tjera (aspirinë, AINS) të pavërejtura

✓ SI TA SHMANGIM

- Përdor protokolle të standardizuara dozimi bazuar në peshë/funksion renal
- Kontrolllo analizat laboratorike (INR, aPTT) përpara çdo doze
- Rishiko listën e plotë të barnave për ndërveprime
- Edukim i pacientit për shenja gjakderdhjeje

3. Opioidët (Morfina, Fentanili) — rrezik depresioni respirator

⚠ GABIME TË SHPESHTA

- Ngatërrim i dozës mes formave orale dhe atyre IV (potenca e ndryshme)
- Titrim tepër i shpejtë i dozës
- Mungesa e monitorimit të frekuencës respiratore pas administrimit

✓ SI TA SHMANGIM

- Verifiko rrugën dhe formulën e saktë përpara administrimit
- Fillo me doza konservatore, titro gradualisht
- Monitoro saturimin e O₂ dhe frekuencën respiratore për 30-60 min pas dozës
- Kontroll i dyfishtë për barna të kontrolluara (narkotikë)

4. Elektrolitet e koncentruara (KCl, NaCl hiperton) — rrezik fatal nëse jepet pa holluar ose bolus i shpejtë

⚠ GABIME TË SHPESHTA

- Administrim direkt IV bolus në vend të infuzionit të holluar
- Depozitim i gabuar në rafte të hapura, të ngatërrueshme me solucione të tjera

✓ SI TA SHMANGIM

- KCl kurrë nuk jepet bolus — vetëm i holluar, në infuzion të kontrolluar
- Depozito veçmas, larg solucioneve standarde, me etiketim alarmues
- Kontroll i dyfishtë i detyrueshëm përpara përgatitjes dhe administrimit

5. Kimioterapikët — toksicitet i lartë, dëmtim ireverzibël me mbidozim

⚠ GABIME TË SHPESHTA

- Llogaritje e gabuar e dozës bazuar në sipërfaqen trupore (BSA)
- Ngatërrim i protokollit ose sekuencës së administrimit

✓ SI TA SHMANGIM

- Llogaritja e dozës verifikohet nga dy profesionistë të pavarur
- Përdorim i protokolleve të shkruara, të standardizuara për çdo regjim
- Administrim vetëm nga stafi i certifikuar në onkologji

6. Antibiotikët IV (Vankomicina, Aminoglikozidet) — nefrotoksicitet, reaksione infuzioni

⚠ GABIME TË SHPESHTA

- Infuzion i shpejtë (shkakton "red man syndrome" të vankomicina)
- Mungesa e rregullimit të dozës për funksionin renal

✓ SI TA SHMANGIM

- Respekto kohën minimale të infuzionit (p.sh. vankomicina ≥ 60 min)
- Monitoro nivelet plazmatike dhe funksionin renal periodikisht
- Rregullo dozën sipas klerancës së kreatininës

7. Sedativët/Anestezikët (Propofol, Midazolam) — depresion kardio-respirator

⚠ GABIME TË SHPESHTA

- Mbidozim gjatë sedimit të lehtë procedural
- Mungesa e pajisjeve të monitorimit gjatë administrimit

✓ SI TA SHMANGIM

- Administrim vetëm në prani të monitorimit të vazhdueshëm (SpO₂, EKG, TA)
- Titrim i ngadaltë sipas përgjigjes klinike të pacientit
- Pajisje reanimimi gjithmonë të disponueshme pranë

RREGULLA TË PËRGJITHSHME PËR BARNAT ME RREZIK TË LARTË

- **Kontroll i dyfishtë (double-check):** çdo barna me rrezik të lartë verifikohet nga dy profesionistë të pavarur përpara administrimit.
- **Depozitim i veçantë:** izolim fizik i barnave me rrezik të lartë nga barnat e tjera, me etiketim të qartë alarmues.
- **Standardizim i koncentrimëve:** përdorim i koncentrimëve të standardizuara në të gjithë institucionin, për të shmangur llogaritje manuale të rrezikshme.

- **Protokolle të shkruara:** çdo bar me rrezik të lartë ka protokoll të qartë dozimi, infuzioni dhe monitorimi.
- **Monitorim i vazhdueshëm:** parametrat vitalë kontrollohen para, gjatë dhe pas administrimit sipas profilit të rrezikut.

Mbani mend: për barnat me rrezik të lartë, "pothuajse i saktë" nuk mjafton — kontrolli i dyfishtë dhe protokoli i shkruar janë të detyrueshëm, jo opsionalë.